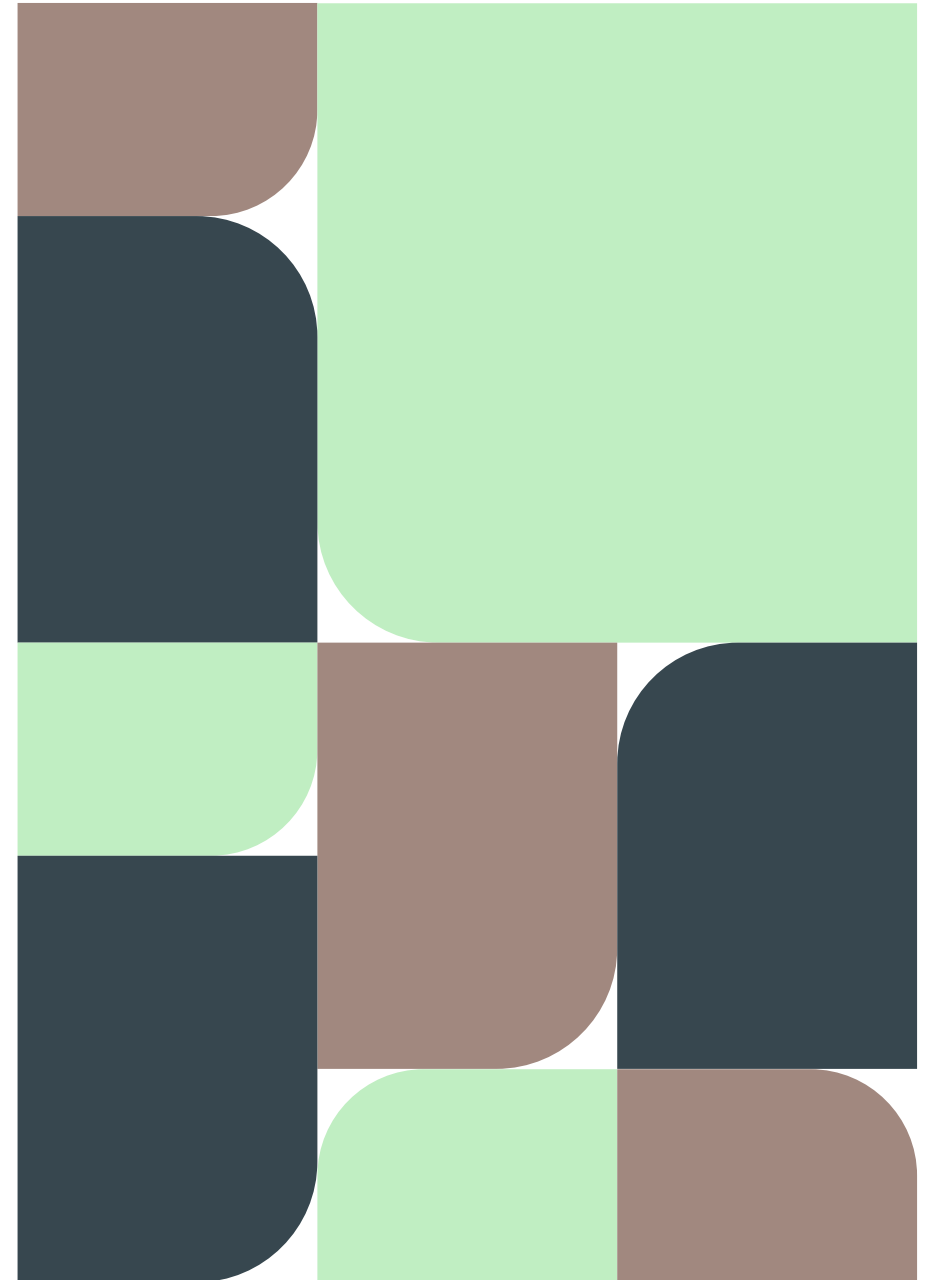

Vaccination mot pneumokocker

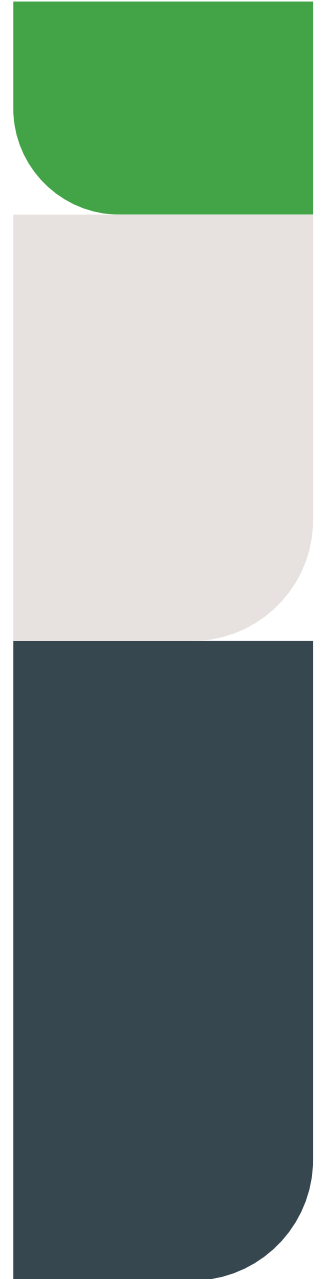
Uppdaterad 2026-03-06

Smittskydd Västra Götaland

Innehåll i denna presentation

- Fakta om pneumokocker
- Vacciner mot pneumokockinfektioner
- Vaccinationsprogram och rekommendationer för pneumokockvaccination i Västra Götaland
- Flödesschema för pneumokockvaccination – 6 bilder
- Exempel – planering av vaccination mot pneumokocker – 2 bilder
- Översikt över serotyper i tre aktuella pneumokockvacciner
- Kombination med andra vacciner
- Patientavgift eller avgiftsfrihet
- Ersättning för utförd vaccination
- Registrering av utförd vaccinationer
- Revaccination med pneumokockvaccin
- Länkar och fördjupad information - 2 bilder

Fakta om pneumokocker

Pneumokocker är den vanligaste orsaken till bakteriella luftvägsinfektioner som lunginflammation, öroninflammation och bihåleinflammation.

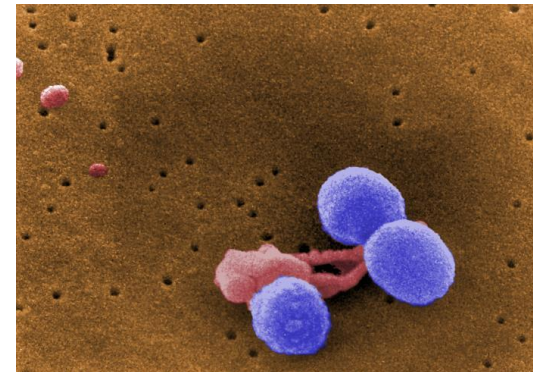
Pneumokockinfektion förekommer i alla åldrar, men drabbar främst de yngre (barn under två år) och äldre individer (över 65 år).

Det finns över 100 kända serotyper (varianter) av pneumokocker.

De allvarligaste sjukdomarna orsakade av pneumokocker är invasiva infektioner som kan ge hjärnhinneinflammation och sepsis. Begreppet ”invasiv pneumokockinfektion” innebär att infektionen finns i annars sterila kroppslokaler som blod, ledvätska eller hjärna.

Allvarliga pneumokockinfektioner kan förebyggas med vaccin. Vaccinerna ger skydd mot vissa serotyper av pneumokocker.

Vaccination mot pneumokocker kan ske året runt.

Streptococcus pneumoniae (Bild: CDC, PHIL)

Vacciner mot pneumokockinfektion

Det finns två olika typer av pneumokockvaccin: Polysackaridvaccin och konjugatvaccin. Siffran som finns angivet till respektive vaccin (PPV, PCV) anger hur många serotyper vaccinet kan skydda emot.

Konjugatvaccin (PCV)

Vaccin där kolhydrat från bakteriens kapsel kopplats till ett protein, vilket gör att även barn under två år kan bilda antikroppar mot bakteriekapseln.

- **Vaxneuvance** (PCV15) är godkänt för vaccination från sex veckors ålder. Ingår i barnvaccinationsprogrammet.
- **Prevenar 20** (PCV20) är godkänd för vaccination från sex veckors ålder. Rekommenderas sedan januari 2026 som förstahandsval till grupper med ökad risk för allvarlig pneumokockinfektion.
- **Capvaxive** (PCV21) är godkänt till personer 18 år och äldre
- **Synflorix** (PCV10) och **Prevenar 13** (PCV13) är konjugatvaccin som tidigare använts.

Polysackaridvaccin (PPV)

Vaccin bestående av kolhydrat från pneumokockens bakteriekapsel.

Pneumovax (PPV23) är godkänt för vaccination av alla från två års ålder och uppåt

Vaccinationsprogram och rekommendationer för pneumokockvaccination i Västra Götaland

Nationellt allmänt program - Barnvaccinationsprogrammet

- Pneumokockvaccination ingår i programmet sedan 2009.
- Sedan september 2023 används konjugatvaccinet Vaxneuvance.
- Kostnadsfritt.

Nationellt särskilt program mot pneumokocker för riskgrupper

- Personer 2 år och äldre som tillhör medicinsk riskgrupp samt alla, det år de fyller 75.
Riskgrupper delas in i två grupper med *mycket hög risk* respektive *ökad risk* för allvarlig sjukdom.
- Kostnadsfritt.
- Programmet infördes 2022.

Regional rekommendation - Pneumokockvaccin till personer 76+

- Pneumokockvaccin till personer som är 76 år och äldre och är folkbokförda i Västra Götaland.
- Kostnadsfritt.
- Programmet infördes 2023.

Rekommendationer för personer som löper ökad risk att drabbas av pneumokockinfektion

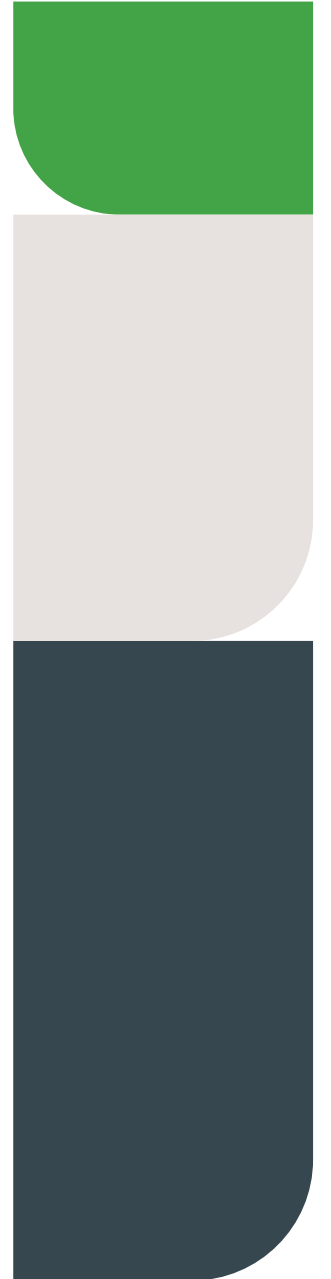
- Personer 65 år och äldre samt vissa riskgrupper, som ej omfattas av ovan nämnda program och rekommendationer men som löper ökad risk att drabbas av pneumokockinfektion.
- Ej kostnadsfritt.

Folkhälsomyndigheten januari 2026: Ändrade vaccinerrekommendationer för riskgrupper

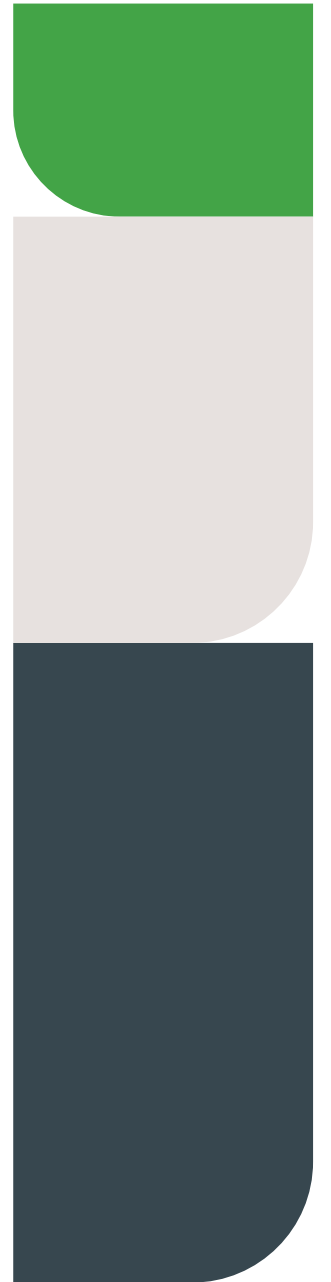
Nyheter:

- 1. **Alla personer i riskgrupper för svår invasiv pneumokockinfektion** rekommenderas **vaccination med konjugerat pneumokockvaccin** som innehåller **minst 20 serotyper** (dvs. även de som tidigare endast rekommenderats polysackaridvaccin).
- 2. **Vuxna som saknar mjälte** eller har nedsatt mjältefunktion rekommenderas nu **vaccination med konjugerat pneumokockvaccin** som innehåller **minst 21 serotyper**, följt av en dos **polysackaridvaccin** minst två månader senare.

[För mer info: om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten \(folkalsomyndigheten.se\)](#)

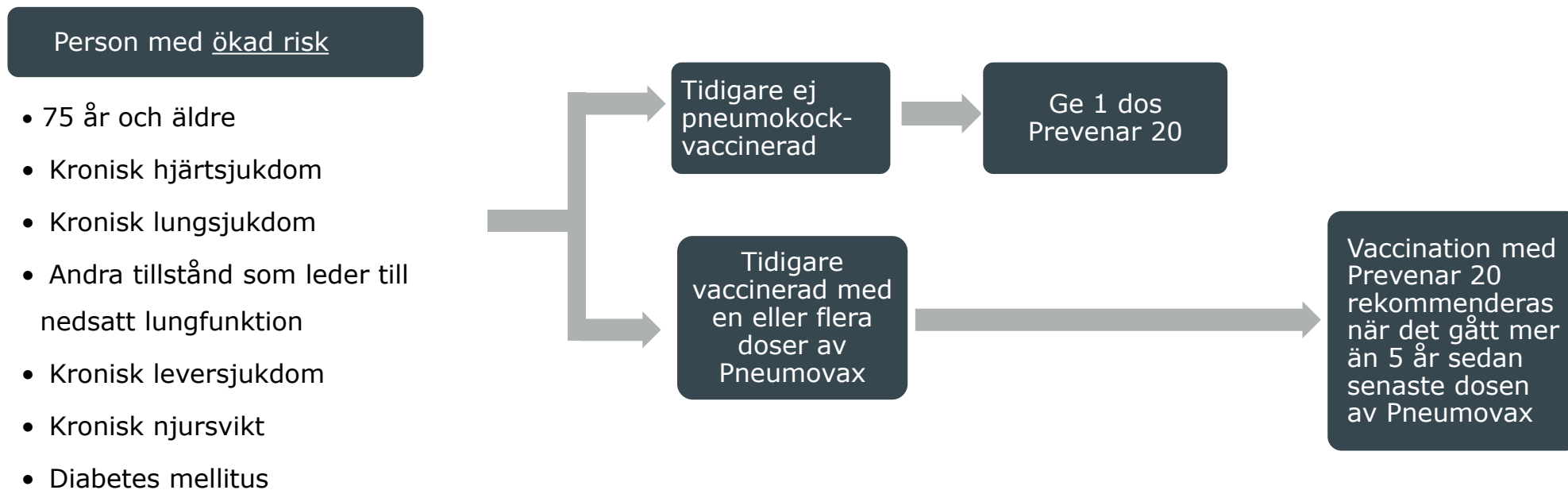
De följande sex bilderna i detta bildspel visar **tidsscheman för pneumokockvaccination** inom VGR till riskgrupper för allvarlig pneumokockinfektion:

1. Ökad risk för allvarlig pneumokockinfektion

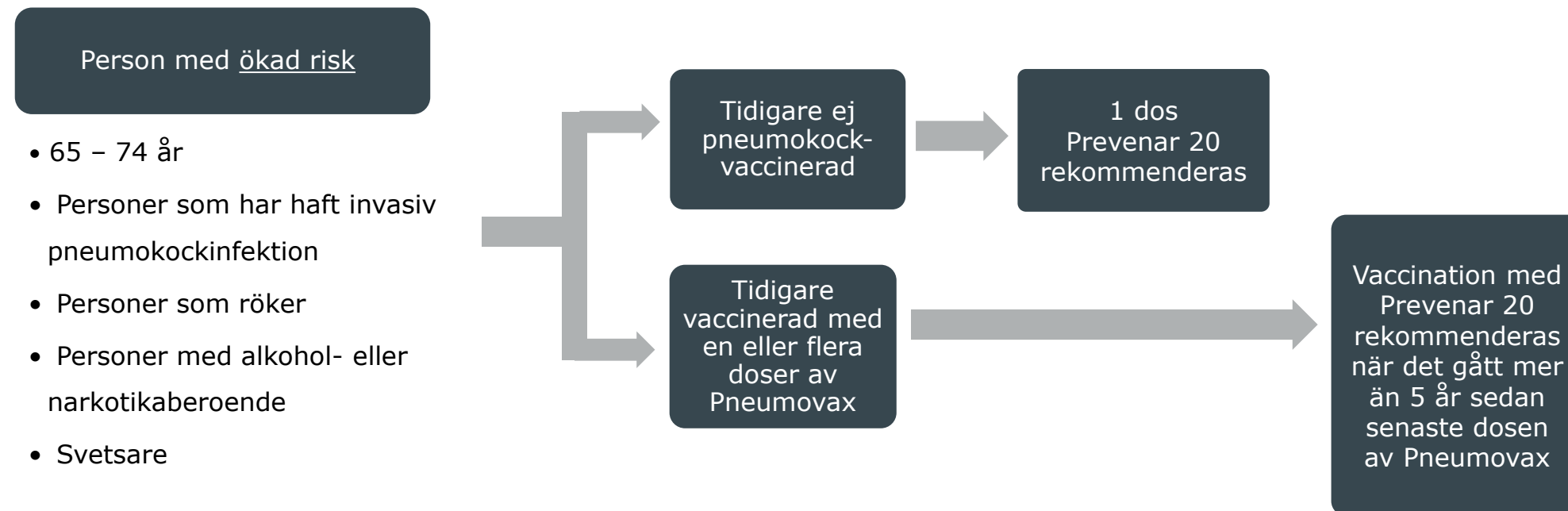
- gäller **vuxna** samt **barn från 2 års ålder**

Kostnadsfri vaccination eftersom dessa riskgrupper ingår i det nationella vaccinationsprogrammet.

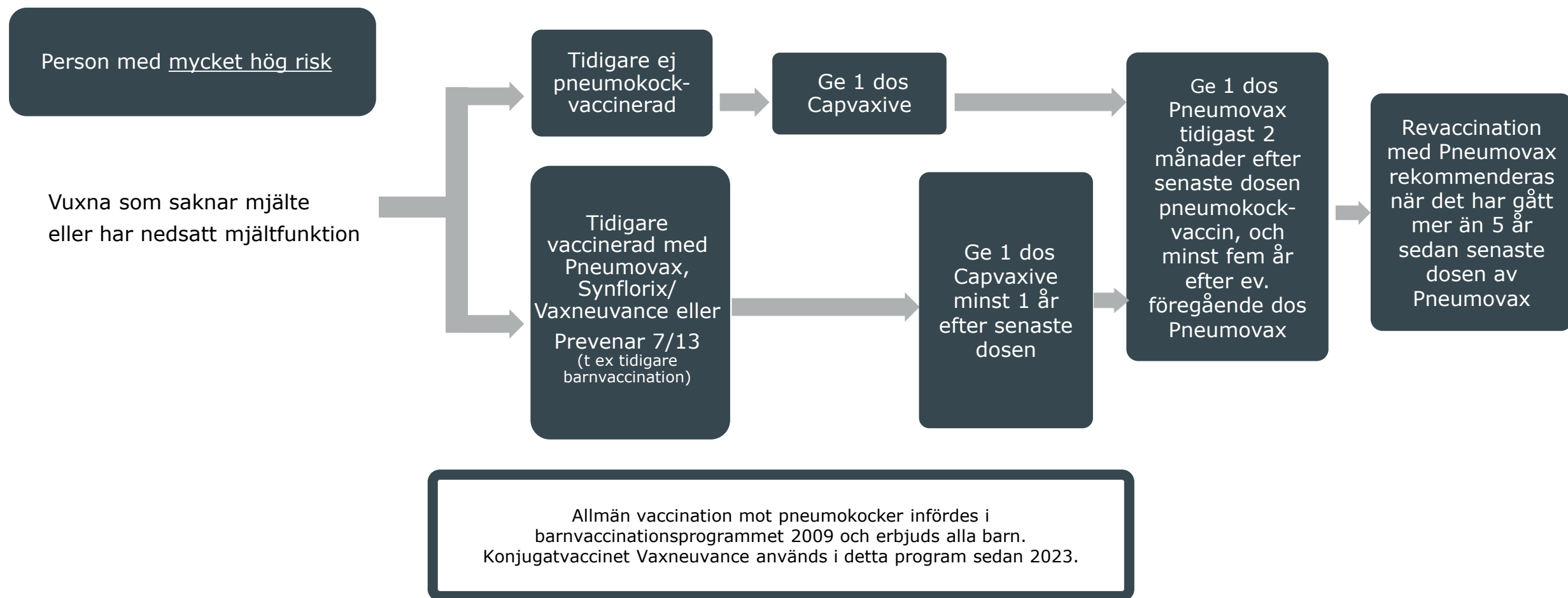
2. Ökad risk för allvarlig pneumokockinfektion för personer som *inte ingår* i nationella vaccinationsprogram eller regionala rekommendationer

Vaccination utifrån egenavgift, se [patientavgiftshandboken](#)

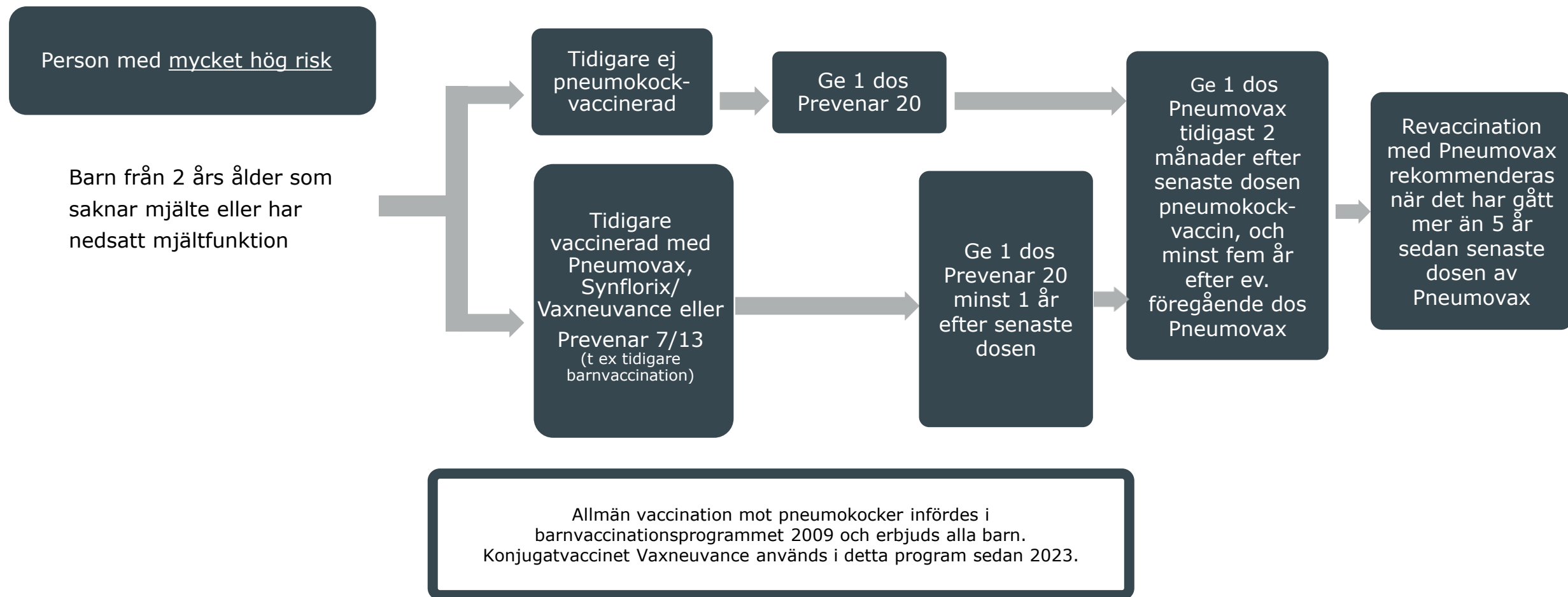
3. Mycket hög risk för allvarlig pneumokockinfektion **hos vuxna** som saknar mjälte eller har nedsatt mjältfunktion

Kostnadsfri vaccination.

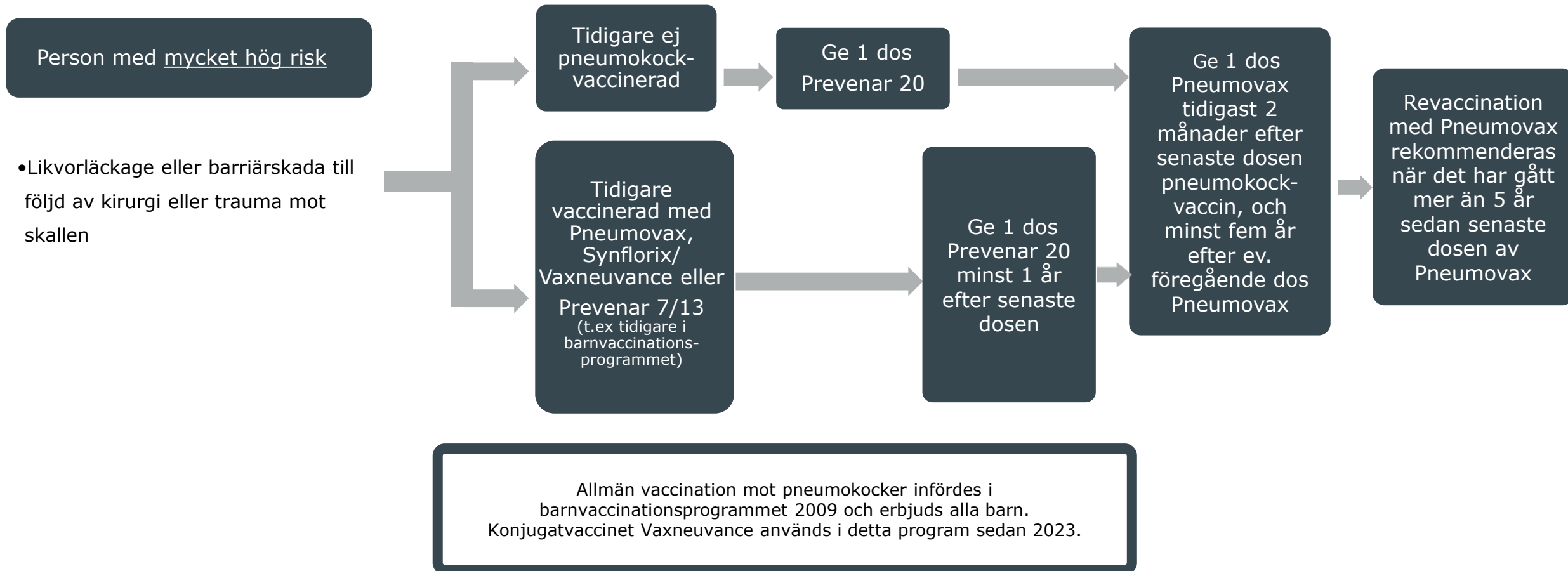
4. Mycket hög risk för allvarlig pneumokockinfektion hos **barn från 2 års ålder som saknar mjälte eller har nedsatt mjältfunktion**

Kostnadsfri vaccination.

5. Mycket hög risk för allvarlig pneumokockinfektion på grund av likvorläckage - gäller vuxna samt barn från 2 års ålder

Kostnadsfri vaccination.

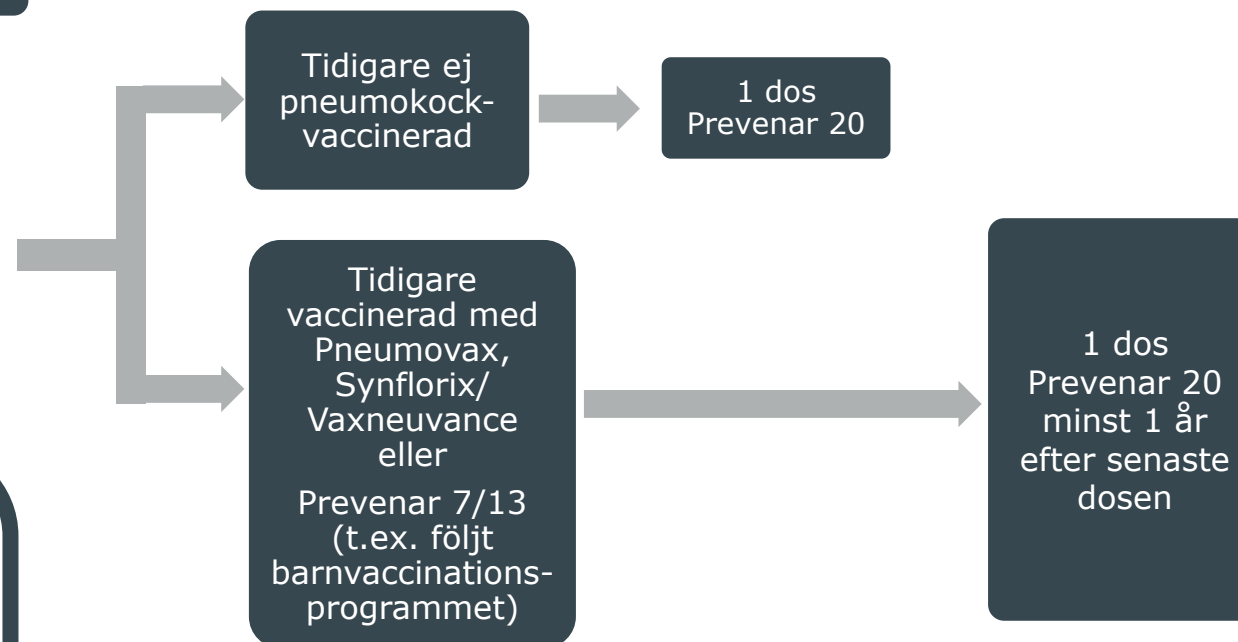
6. Mycket hög risk för allvarlig pneumokockinfektion av annan orsak - gäller **vuxna** samt **barn från 2 års ålder**

Kostnadsfri vaccination.

Person med mycket hög risk

- Cystisk fibros
- Kokleaimplantat
- Nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling**
- Organtransplantation**

** Behov av vaccination och val av vacciner avgörs vid individuell medicinsk bedömning eftersom riskgrupperna med immunbrist är heterogena. Personer som har genomgått stamcellstransplantation vaccineras efter ett speciellt vaccinationsschema. Se sjukhusens egna riktlinjer samt [Folkhälsomyndighetens rekommendationer](#)

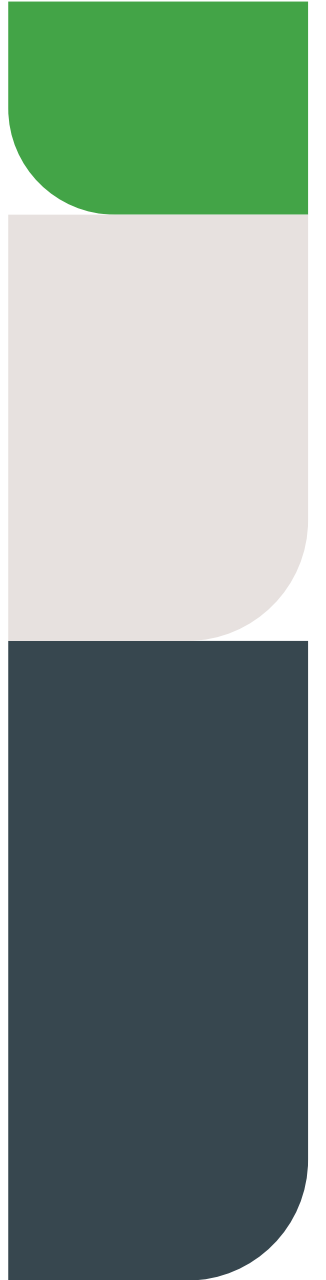
Allmän vaccination mot pneumokocker infördes i barnvaccinationsprogrammet 2009 och erbjuds alla barn. Konjugatvaccinet Vaxneuvance används i detta program sedan 2023.

Exempel 1 – planering av vaccination mot pneumokocker från januari 2026

Olle är 77 år och har en svår kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL). Han vaccinerades med Pneumovax för två år sedan på vårdcentralen. Eftersom Olle tillhör riskgrupp för allvarlig pneumokockinfektion behöver han enligt de uppdaterade riktlinjerna från januari 2026 erhålla konjugatvaccin.

När ska det ges, och vilket vaccin?

Svar: Tidigast fem år efter föregående Pneumovax, dvs om tre år. Olle vaccineras då med Prevenar 20 som han får kostnadsfritt.

Exempel 2 – planering av vaccination mot pneumokocker från januari 2026

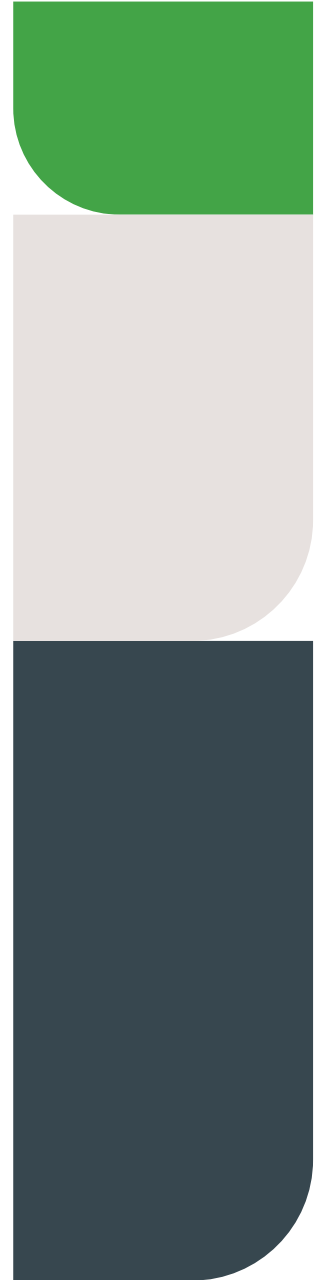
Maja är 54 år, opererade bort mjälten för två år sedan pga. blodsjukdom. Hon vaccinerades med både konjugatvaccin (Prevenar 13) och Pneumovax före operationen. Eftersom Maja tillhör riskgrupp för mycket svår pneumokockinfektion behöver hon enligt de uppdaterade riktlinjerna från januari 2026 erhålla ett 21-valent konjugatvaccin.

När ska det ges, och vilket vaccin?

Svar: Hon bör snarast få Capvaxive (21-valent konjugatvaccin) eftersom det är mer än ett år sedan föregående konjugatvaccin med färre ingående serotyper gavs. Om tre år bör hon dessutom vaccinerades ytterligare en gång med Pneumovax. Båda vaccinerna är kostnadsfria för Maja.

Översikt över serotyper av pneumokocker i tre aktuella pneumokockvacciner

	1	2	3	4	5	6A	6B	7F	8	9N	9V	10A	11A	12F	14	15A	15B	16F	17F	18C	19A	19F	20	22F	23A	23B	23F	24F	31	33F	35B
PCV20	■		■	■	■	■	■	■	■		■	■	■	■	■		■			■	■	■		■			■			■	
PCV21			■			■				■		■	■	■		■	■	■	■		■			■	■	■		■	■	■	■
PPV23	■	■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■		■		■	■	■	■	■	■			■			■	

Kombination med andra vacciner

Individuell bedömning måste göras när flera vacciner tas samtidigt då det finns en risk för mer uttalade, men ofarliga, biverkningar, till exempel feber.

Vaccinets skyddseffekt försämras inte av att flera vacciner tas samtidigt.

Vaccin mot pneumokocker kan ges samtidigt med **standardvaccin mot influensa** och **mRNA-vaccin mot covid-19**.

Vid samtidig administrering bör olika injektionsställen användas, helst en injektion i vardera armen om två vacciner ges samtidigt. Om tre vacciner ges vid samma tillfälle bör det vara minst 2,5 cm mellan injektionsställena. Om samvaccination inte bedöms aktuellt bör det gå minst 1 vecka mellan vaccinationerna.

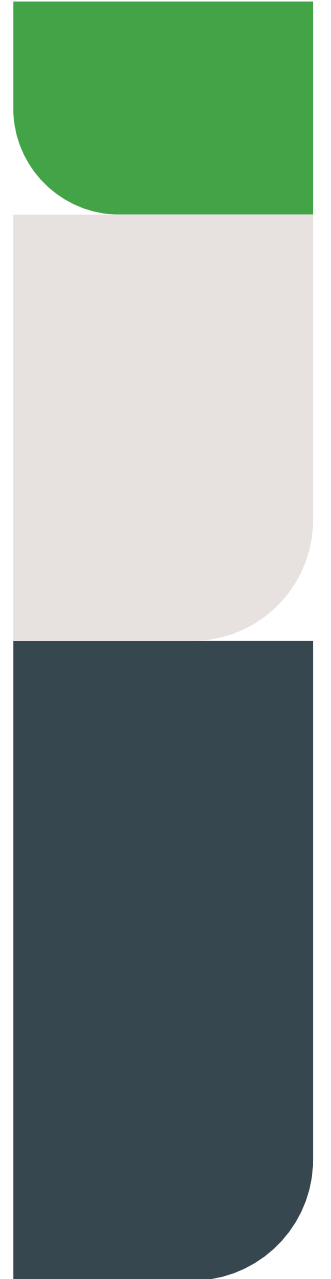
[Flera vacciner vid samma tillfälle | Vårdgivarguiden](#)

Konjugatvaccin mot pneumokocker (Vaxneuvance eller Prevenar 20):

- bör inte ges vid samma tillfälle som förstärkt influensavaccin.

Patientavgift eller avgiftsfrihet

- Vaccination enligt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds kostnadsfritt till alla som är folkbokförda i Sverige.
- Vaccination enligt det regionala vaccinationsprogrammet erbjuds kostnadsfritt till dem som är folkbokförda i Västra Götaland. Regionala vaccinationsprogram för pneumokocker och regler för kostnadsfrihet varierar mellan olika regioner i Sverige.
- Övriga personer betalar egenavgift enligt [vaccinprislista](#).

Ersättning för utförd vaccination

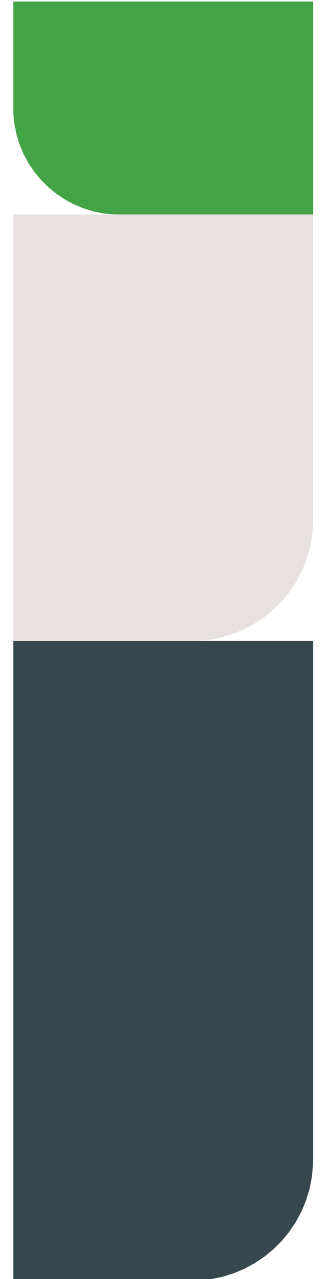
Vaccination mot pneumokocker utförs av **vårdval vårdcentral**, inom **slutenvården** eller hos **upphandlade vaccinatörer**.

Ersättning erhålls från VGR för vaccination som **ingår i nationella eller regionala vaccinationsprogram** genom registrering av "Kampanj" i MittVaccin.

Länkar till ersättningsanvisningar:

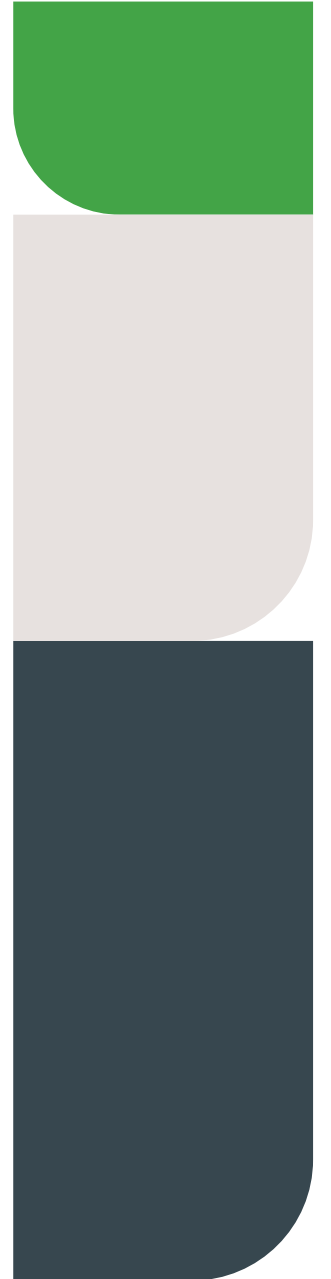
[Ersättningsanvisning Vårdval vårdcentral](#)

[Ersättningsanvisningar Regionhälsan och sjukhusförvaltningar](#)

Registrering av utförd vaccination

- Samtliga vaccinationer som ges ska registreras i MittVaccin Journal, både de vaccinationer med "Kampanj" och de utan.
- Vaccinationer som ges inom ramen för nationella vaccinationsprogram ska rapporteras till [Nationella vaccinationsregistret \(NVR\)](#).
Överföring sker automatiskt från MittVaccin Journal till NVR.

Revaccination med pneumokockvaccin

Revaccination med konjugatvaccin, till exempel Prevenar 20 eller Vaxneuvance

Det finns ännu ingen rekommendation om revaccination av konjugatvacciner utöver i barnvaccinationsprogrammet.

Revaccination med polysackaridvaccin, till exempel Pneumovax

I nuläget rekommenderas revaccination vart 5:e år, oavsett antal doser polysackaridvaccin. Pneumovax ges efter de uppdaterade rekommendationerna januari 2026 endast till personer med mycket hög risk för allvarlig pneumokockinfektion som saknar mjälte eller har nedsatt mjältefunktion, samt personer med likvorläckage.

Länkar och fördjupad information

Information från Folkhälsomyndigheten:

- [Sjukdomsinformation om pneumokockinfektion och pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin](#)
- [Barnvaccinationsprogram – Allmänt program för barn](#)
- [Vaccinationsprogrammet mot pneumokocker för riskgrupper](#)
- [Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper](#)
- [Nationella vaccinationsregistret](#)

Länkar och fördjupad information

Information från Västra Götalandsregionen:

- Samlad information finns på [Regional Vaccinationssamordnings webbplats](#) med länkar till fördjupad information, hälsodeklaration, vaccinprislista, osv.
- [Vaccinprislista för VGR](#)
- [Vaccinationer – Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Smittskydd Västra Götaland](#)
- [Hälsodeklaration inför vaccination](#)
- [Ersättningsanvisning Vårdval vårdcentral](#)
- [Ersättningsanvisningar Regionhälsan och sjukhusförvaltningar](#)

